

แนวทางในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์
อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
Integrated Flood Prevention Guidelines of Ongkharak Subdistrict Administration
Organization Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province

ก้องภพ ศิริวัฒนเมธานนท์¹ และศักดา ศิลปาสันทน²

Kongpob Sirawattanamaythanon¹ and Sakda Silpapisan²

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹Master's Degree Student, Public Administration, Siam Technology College, Thailand

²Associate Professor, Public Administration, Siam Technology College, Thailand

*Corresponded E-mail: kongpop2558@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 14 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 24 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 23 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของการป้องกันอุทกภัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ได้แก่ 1) ตัวแทนประชาชนและผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน และ 2) ตัวแทนจากหน่วยงานราชการ ตำบลองครักษ์อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และข้อเสนอแนะจากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) การดำเนินการเฝ้าระวังอุทกภัยมีการสังเกตการณ์สถานการณ์น้ำในพื้นที่การติดตามข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการประกาศจากผู้นำชุมชนรวมถึงการเตือนภัยเพื่อเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้น 2) ประเด็นการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ ด้านการป้องกันอุทกภัยพบว่า มีการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ และประชาชนโดยมีการติดตั้งประตูระบายน้ำ มีการทำผนังกันน้ำ กำแพงกันน้ำ ขุดลอกคูคลองรวมถึงการเตรียมทราบและกระสอบทราย 3) ประเด็นการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ ด้านการบรรเทาอุทกภัย พบว่า การเข้าช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้ประสบภัยต้องอาศัยความร่วมมือ จากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

โดยตรง และประเด็นการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยอยู่ในระดับที่ดี

คำสำคัญ: แนวทางการป้องกันอุทกภัยแบบบูรณาการ

ABSTRACT

This research is qualitative research with the objective of studying the problems of flood prevention in the area of Ongkharak Subdistrict Administrative Organization, Bang Pla Ma District Suphanburi Province and to propose appropriate guidelines for integrated flood prevention of the Ongkharak Subdistrict Administrative Organization. Bang Pla Ma District Suphanburi Province. The sample groups used for the study were 1) 8 people's representatives and community leaders and 2) representatives from government agencies. Ongkharak Subdistrict, Bang Pla Ma District Suphanburi Province, 7 people. The instrument used in this study was an interview form which was checked for content validity. and suggestions were then analyzed for content accuracy.

The results showed that 1) Flood monitoring operations involved observing the water situation in the area, following up on news from relevant agencies, announcements from community leaders, as well as warnings in order to prepare to deal with potential flood situations, 2) the issue of integrated flood prevention occurred. Firstly, flood prevention was found that there was coordination between government agencies and the public by installing flood gates and there is the construction of water barriers, water retaining walls, dredging of canals and preparation of sandbags. 3) flood relief was found that helping relieving suffering for disaster-affected people requires cooperation from agencies that have direct expertise in flood prevention and relief. and 4) public participation was found that people participate in flood monitoring, prevention, and relief at a good level.

Keywords: Integrated Flood Prevention Guidelines

บทนำ

สถิติผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ในระหว่างปี ค.ศ.2008–2017 มีมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงถึง 1.65 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 1.9 พันล้านคน และมีผู้เสียชีวิต 6 แสนคน (UNDRR, 2018) ซึ่งเมื่อเทียบกับปี 2018 พบว่า จำนวนครั้งของการเกิดภัยพิบัติและมีผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2017 (CRED, 2019) นอกจากนี้คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก สหประชาชาติได้สำรวจความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นและคาดการณ์การเกิดภัยพิบัติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี ค.ศ. 2030 จะสังเกตได้ว่า ภัยน้ำท่วมและพายุเกิดขึ้นบ่อยที่สุดและสร้างความเสียหายมากที่สุด รองลงมาคือแผ่นดินไหวและภัยแล้ง ซึ่งมีแนวโน้มว่าภัยพิบัติเหล่านี้จะเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (ศูนย์เชื่อมโยงความรู้และการวิจัยนวัตกรรมด้านภัยพิบัติ, 2565)

นอกจากนี้ การคาดการณ์ในปี 2564-2565 ประเทศไทยอาจจะเผชิญกับเหตุการณ์อุทกภัยใหญ่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จากการเข้าสู่สภาพอากาศจากปรากฏการณ์ลานีญา แต่จะไม่รุนแรงเท่ากับอุทกภัยในปี 2554 จึงควรมีการวางแผนรับมือไว้ล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ (เสรี สุภราทิพย์, 2562) ทั้งนี้ประเทศไทยมักประสบปัญหาอุทกภัยอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งอุทกภัย (Flood) เป็นภัยที่เกิดจากน้ำท่วม ซึ่งเป็นน้ำที่ท่วมพื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นครั้งคราว เนื่องจากมีฝนตกหนักหรือหิมะละลาย ทำให้น้ำในลำน้ำหรือทะเลสาบไหลล้นตลิ่งหรือป่าลงมาจากที่สูงส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2563)

การบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ สามารถยืดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาและสถานการณ์ ครอบคลุมการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และช่วยลดผลกระทบจากความรุนแรงของภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นต่อร่างกายชีวิต และทรัพย์สินของผู้ประสบภัย สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชาติ เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือตามหลักการสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิพื้นฐานของผู้ประสบภัยพิบัติธรรมชาติพึงได้รับจากรัฐ เช่น สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ การกลับสู่ถิ่นฐานเดิม ด้านปัจจัยสี่ อาหาร น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และด้านสุขภาพ รวมถึงมาตรการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม เป็นการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของปัจเจกชนไม่ให้ถูกละเมิด รัฐภาคีในสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนจึงต้องผูกพันในการที่จะใช้ทรัพยากรที่มีร่วมกันให้มากที่สุด การบริหารจัดการในภาวะภัยพิบัติ จำเป็นต้องมีระบบการดำเนินการ ที่ถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที (เสาวลักษณ์ โกศลกิตติ อัมพร, 2564)

พระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหนึ่งในหน่วยปฏิบัติจึงต้องเตรียมการจัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เพื่อเตรียมความ

พร้อมสำหรับการเผชิญสถานการณ์ โดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชนหรือชุมชนทั้งในและนอกพื้นที่เป็นสำคัญ (ไททัศน์ มาลา และคณะ, 2561)

อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่าการปฏิบัติงานบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่วางไว้ได้ทั้งหมด เช่น การจัดการฝึกซ้อมการปฏิบัติงานด้านการจัดการภัยพิบัติ การขาดความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมการฝึกซ้อมกับหน่วยงานอื่น เป็นต้น เจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่เพียงพอ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การสื่อสารจากภาษา/การถ่ายทอด/การสั่งการที่ไม่ชัดเจน หรืออาจเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ปัญหาการรายงานผลที่ยังไม่เป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกหรือชุมชนเท่าที่ควร ปัญหาด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติไม่เพียงพอ (สุกัญญา แสงกล้า และคณะ, 2564)

ในประเทศกำลังพัฒนากฎภัยพิบัติเป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เนื่องจากต้องนำทรัพยากร เช่น งบประมาณ กำลังคน ฯลฯ ที่มีอยู่จำกัดมาช่วยฟื้นฟูบูรณะความเสียหายที่เกิดขึ้น แทนที่จะนำมาใช้เพื่อการลงทุนพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น โดยสร้างความเสียหายไปถึงหลากหลายพื้นที่ โดยเฉพาะภาคกลางของประเทศไทยหนึ่งในจังหวัดที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุทกภัยอยู่เสมอ คือ จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับสาเหตุที่ทำให้ จังหวัดสุพรรณบุรีประสบปัญหาน้ำท่วมหนัก เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) รับน้ำมาจากเขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท เพื่อช่วยลุ่มน้ำเจ้าพระยา 2) ปริมาณฝนที่ตกหนักในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และ 3) เขื่อนกระเสียว มีปริมาณน้ำกักเก็บมากเต็มจำนวนที่รองรับได้ (องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2565)

อย่างไรก็ตามการบรรเทาสาธารณภัยนั้นมีความจำเป็นต้องมีการวางแผน และเตรียมความพร้อมอยู่เสมอจากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน และเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีให้สามารถรับมือ และสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการป้องกันอุทกภัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การเฝ้าระวังอุทกภัย 2) การป้องกันอุทกภัย 3) การบรรเทาอุทกภัย และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน

2.ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชากรจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น 30 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนประชาชนและผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน ได้แก่ กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 7 คน อาสาสมัครป้องกันพลเรือน 3 คน และตัวแทนประชาชนผู้ประสบอุทกภัย 4 คน 2) ตัวแทนจากหน่วยงานราชการ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์อุตุนิยมวิทยา 1 คน รองผู้อำนวยการศูนย์อุตุนิยมวิทยา 1 คน หัวหน้าชลประทาน 1 คน รองหัวหน้าชลประทาน 1 คน หัวหน้ากรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุพรรณบุรี 1 คน และ 3) ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ จำนวน 10 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ 1 คน หัวหน้าส่วนโยธา 1 คน หัวหน้ากรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ 1 คน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 6 คน

3.ขอบเขตของพื้นที่

การวิจัยผู้วิจัยใช้พื้นที่ตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

4.ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยผู้วิจัยใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2566 ถึง พฤษภาคม 2567

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์แบบ โดยการเพิ่มเติมบางส่วนของที่ขาดอยู่ให้สมบูรณ์ หรือการนำส่วนประกอบย่อยมารวมกันตั้งแต่สองส่วนเพื่อทำให้เป็นส่วนประกอบใหญ่ของทั้งหมด ดังนั้นการบูรณาการเป็นการเชื่อมสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามาเป็นส่วนประกอบกับอีกสิ่งหนึ่ง ให้มีความสมบูรณ์กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่กว่า (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้แบ่งประเภทของภัยพิบัติ ไว้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และ (2) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ และกำหนดรูปแบบของภัยพิบัติไว้ 5 รูปแบบ ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม อัคคีภัย ภัยจาก สารเคมีและวัตถุอันตราย โดยสรุป ประเภทของภัยพิบัติ จำแนกตามลักษณะของการเกิดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ (natural disaster) และ (2) ภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (man-made disaster) ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างความเสียหายให้กับมนุษย์ทั้งสิ้น

อุทกภัย (Flood) หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วม หรือน้ำเอ่อล้นฝั่งมากเกินกว่าปกติ หรือน้ำท่วมฉับพลัน หรือเกิดการสะสมน้ำบนพื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทันทำให้พื้นที่นั้นปกคลุมไปด้วยน้ำ มีสาเหตุมาจากเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน อันอาจเกิดจากสภาวะอากาศ ได้แก่ พายุหมุนเขตร้อน เช่น พายุดีเปรสชัน ร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่านในบริเวณพื้นที่ และแนวปะทะอากาศปกคลุมบริเวณพื้นที่ ลักษณะของอุทกภัยมีความรุนแรง และรูปแบบต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ 1) น้ำท่วมฉับพลัน (Flash Floods) หรือน้ำป่าไหลหลากเป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันและมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำน้อย เนื่องจากน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความรวดเร็วโอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย ดังนั้น ความเสียหายจากน้ำท่วมฉับพลันจึงมีมาก 2) น้ำท่วมขังเป็นลักษณะของอุทกภัยที่เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำสะสมจำนวนมากที่ไหลบ่า มักเกิดบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ และบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และ 3) น้ำล้นตลิ่งที่เกิดจากฝนตกต่อเนื่องที่ปริมาณน้ำจำนวนมากไหลลงสู่ลำน้ำหรือแม่น้ำ มีปริมาณมากจนระบายลงสู่ลุ่มน้ำด้านล่างหรือออกสู่ปากแม่น้ำไม่ทัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แพรชมพู ประเสริฐศรี (2566) ศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำยม กรณีศึกษาตำบลวังจิก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า การรับรู้ข่าวสารในการดูแลและการใช้น้ำจากประชาชนไม่มีการบอกกล่าวเป็นทางการจากหน่วยงานภาครัฐอย่างชัดเจน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ภาครัฐไม่ได้มีการประกาศในเรื่องของการดูแลรักษาแหล่งน้ำให้กับประชาชนในชุมชนได้ทราบสำหรับแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการแม่น้ำยมด้านการบริหารจัดการแม่น้ำยมจะมาจากวิทยุเสียงตามสาย และหอกระจายข่าวของผู้ใหญ่บ้าน กำนันสมาชิก อบต. เพื่อนบ้าน ฯลฯ

เรืองฤทธิ์ ประเทียบอินทร์ (2564) ที่ศึกษาถึง การบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า เทศบาลตำบลบ้านกลางได้ดำเนินการลดความเสี่ยงภัยด้วยการประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัย โดยการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงในพื้นที่แต่ละระดับและนำผลที่ได้มา วางแผนปฏิบัติการลดผลกระทบในทางลบจากอุทกภัยให้ลดลง โดยมีมาตรการด้านสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ เขื่อน กันน้ำ และระบบระบายน้ำ ส่วนมาตรการที่ไม่ใช่โครงสร้างมีการสร้างจิตสำนึกให้กับ

ประชาชนในการจัดเตรียมทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาอุทกภัย โดยมีการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน มีการเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมรับมือเมื่อเกิดภัย ตลอดจนมีการจัดตั้งงบประมาณด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยในการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน)

กัมปนาท วุฒิกุลการ (2560) ได้ทำการศึกษาถึง การบริหารจัดการและส่งเสริมความช่วยเหลือของอุปโภค บริโภคในสถานการณ์ฉุกเฉินแก่ผู้ประสบอุทกภัย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การบริหารจัดการของอุปโภค บริโภคแก่ผู้ประสบอุทกภัย ประกอบด้วย 3 ส่วนโดยจากหน่วยงานหลักกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนภูมิภาค เทศบาลท้องถิ่น มีหน้าที่จัดหาของอุปโภคบริโภคหรือถุงยังชีพผ่านระเบียบจัดซื้อของกระทรวงการคลัง ทางด้านหน่วยงานมูลนิธิสภากาชาด มีการจัดหาของอุปโภคบริโภค หรือถุงยังชีพผ่านระเบียบจัดซื้อเฉพาะของทางสภากาชาดโดยอนุมัติงบประมาณในหน่วยงานของกาชาดโดยมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพเป็นหลัก โดยการบริหารจัดการเครือข่ายการส่งมอบให้ความช่วยเหลือของอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบอุทกภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินมีการประสานงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นแกนกลางการประสาน ผ่านการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับส่วนบริหาร หน่วยงานเสริมอย่างกองทัพ เพื่อขอการสนับสนุนกำลังคนและทรัพยากร

พัชรา บุญมี (2561) ที่ได้ศึกษาถึง การปรับตัวของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในเขตตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) การเตรียมการรับมือกับน้ำท่วมล่วงหน้าโดยไม่ต้องรอให้เกิดเหตุ 2) มีการวางแผนงานการระดมความคิดเห็นจากประชาชนหรือการศึกษาฐานในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3) ควรมีการจัดการระบบเหมือนฝาย 4) ลงมือปฏิบัติโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเหตุอุทกภัยก่อนฤดูฝน เช่น การสร้างคันกั้นตลิ่งพัง การซ่อมแซมเหมืองฝาย การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น 5) ควรมีโครงการก่อสร้างที่สามารถป้องกันการพังทลายของตลิ่งลำน้ำได้ 6) หากไม่สามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ควรจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบน้ำท่วมกัดเซาะที่ดิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ปัญหาในการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ

- 1) ด้านการเฝ้าระวังอุทกภัย
 - 2) ด้านการป้องกันอุทกภัย
 - 3) ด้านการบรรเทาอุทกภัย
 - 4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2550)

แนวทางในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบล
องค์กรักษ์
อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุทกภัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนประชาชนและผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน 3 คน อาสาสมัครป้องกันพลเรือน 1 คน และตัวแทนประชาชนผู้ประสบอุทกภัย 3 คน และ 2) ตัวแทนจากหน่วยงานราชการ จำนวน 8 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการศูนย์อุตุนิยมวิทยา 1 คน หัวหน้าชลประทาน 1 คน หัวหน้ากรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุพรรณบุรี 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ 1 คน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 3 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ 1) แบบสำรวจพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและการสร้างเครื่องมือ การลงพื้นที่ และการสำรวจพื้นที่ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านการเฝ้าระวังอุทกภัย ด้านการป้องกันอุทกภัย ด้านการบรรเทาอุทกภัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัยเพิ่มเติม โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิดถึงปัญหาอุปสรรคของการบูรณาการในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการต่อไป

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยมีการนำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย นายสัญญาวัชรวิทย์ รื้อเหลือง ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเขต 5 นครราชสีมา นายปณิธิวิทย์ ละอองแก้ว หัวหน้าสำนักงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุพรรณบุรี และนายบุญประสงค์ นวลสายย์ หัวหน้าสำนักงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา และผลการทดสอบความความเที่ยงตรงของเนื้อหามีค่าเท่ากับ 1.00

2. ผู้วิจัยใช้หลักการการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นวิธีการที่สะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลและผลการวิจัยถูกต้อง น่าเชื่อถือและตรงกับความเป็นจริง เป็นการตรวจสอบทั้งด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้าน

ทฤษฎีและด้านวิธีรวบรวมข้อมูลซึ่งการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูลโดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ซึ่งแหล่งเวลา หมายถึงถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคล หมายถึงถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างใด การตรวจสอบสามเส้า ด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือการตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิม จะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากทางวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เพื่อการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในระยะเวลาตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2566 ถึง มกราคม 2567 หลังจากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุป (Descriptive Analysis) โดยการสัมภาษณ์จากหัวข้อใหญ่ ไปข้อย่อย โดยใช้ภาพรวมของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ประเด็นย่อยจากคำถามการวิจัย เพื่อหาสาเหตุ และแนวทางการป้องกันอุทกภัยต่อไป (ชาย โพลิตา, 2550) ซึ่งได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน และให้อิสระในการตอบคำถาม และหากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ต้องการตอบคำถาม หรือรู้สึกไม่สบายใจที่จะตอบคำถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถยุติการให้สัมภาษณ์ได้ตลอดเวลา

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของพื้นที่ตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

พื้นที่ตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในพื้นที่ราบ และมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญ มีขนาดใหญ่ และใกล้กับเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งต้องรองรับน้ำปริมาณมาก หากคันกั้นน้ำหรือน้ำจากเขื่อนล้นเอ่อ ระบายไม่ทันจะก่อให้เกิดอุทกภัย ส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การบริหารจัดการพื้นที่เป็นเพียงการสร้างคันกั้นน้ำ การขุดลอกคลองบางแห่งตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเฝ้าติดตามข่าวสาร แต่ยังไม่พบว่าการร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงสาธารณสุข กรมการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางพลาม้า กองทัพบก กรมชลประทาน กรมอุตุนิยมวิทยา และภาคเอกชนอีกจำนวนมาก

สรุปปัญหาและการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1. ประเด็นสภาพปัญหาของการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการ ด้านการเฝ้าระวังอุทกภัย พบว่า การดำเนินการเฝ้าระวังอุทกภัยมีการสังเกตการณ์สถานการณ์น้ำในพื้นที่ การติดตามข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยา ชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประกาศจากผู้นำชุมชน รวมถึงการเตือนภัยเพื่อเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ยังพบว่าประชาชนบางส่วนที่จำเป็นต้องออกไปนอกพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพของตน จึงทำให้ไม่มีการเตรียมตัวได้ทันท่วงที และบางส่วนก็ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม อาจเป็นเพราะพวกเขาเห็นว่าการพยากรณ์ไม่แน่นอนว่าจะทำให้เกิดเหตุการณ์อุทกภัยได้ ขาดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน และพายุจากรัฐบาลที่มีความน่าเชื่อถือ และแผนยาที่จะใช้เป็นประโยชน์ในการเตือนภัยประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ได้

2. ประเด็นสภาพปัญหาของการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการ ด้านการป้องกันอุทกภัย พบว่า การประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมการปกครอง กรมชลประทาน กรมอุตุนิยมวิทยา มูลนิธิต่างๆ กระทรวงสาธารณสุข กองทัพบก และประชาชน ยังไม่มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ ยังเป็นเพียงการเข้ามา และดำเนินการในส่วนของตัวเอง ไม่มีการบูรณาการแผนงานร่วมกัน ไม่มีการสื่อสารถึงวิธีที่จะปฏิบัติ วิธีการแก้ไขปัญหา ตลอดจนงบประมาณที่ไม่เพียงพอ อีกทั้งยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการดำเนินการ ทำให้การป้องกันอุทกภัยมีประสิทธิภาพลดลง

3. ประเด็นสภาพปัญหาของการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการ ด้านการบรรเทาอุทกภัย พบว่า การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้ประสบภัย ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยโดยตรง การบรรเทาอุทกภัยที่จะทำได้ คือ การปฐมพยาบาล การมอบถุงยังชีพ การอพยพผู้ประสบภัย การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยติดเตียงออกจากพื้นที่ การดูแลความสะดวกของประชาชนที่ประสบภัย ตลอดจนการหลังการเกิดอุทกภัยที่จะต้องเข้าไปซ่อมแซมอาคารที่พักอาศัยของประชาชนให้แข็งแรง และสมบูรณ์ขึ้น ในขณะที่เดียวกันที่การเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยก็พบปัญหาว่า สิ่งของที่บรรจุนั้นยังไม่เพียงพอ และไม่มีคุณภาพ และไม่สามารถใช้งานได้จริง อีกทั้งปัญหาความยุ่งยากในการบริหารผู้คนที่พยายามเข้ามาให้ความช่วยเหลือจำนวนมาก จนทำให้การดำเนินการการบรรเทาอุทกภัยมีความซ้ำซ้อนกัน และประสานงานได้ยากลำบาก

4. ประเด็นสภาพปัญหาของการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยอยู่ในระดับที่ดี โดยส่วนใหญ่ประชาชนจะช่วยสนับสนุนเป็นกำลังให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แต่ยังพบว่า ประชาชนบางส่วนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการกู้ชีพ การเคลื่อนย้าย การอพยพ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเข้าไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความประมาท และชะล่าใจที่จะเข้าไปยังพื้นที่อุทกภัย โดยไม่สนใจเรื่องของแผนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งไม่มีการ

ประสานงานกันระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ โดยมักจะตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ สร้างความลำบากในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เกิดการบาดเจ็บ อุบัติเหตุ ไปจนถึงเสียชีวิต

สรุปแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1.แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการเฝ้าระวังอุทกภัย พบว่า กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยควรประสานงานกับทุกหน่วยงาน โดยการปรึกษาหารือ วางแผนงานการเฝ้าระวัง วางกรอบวัตถุประสงค์ร่วมกัน ระดมความคิดในการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเตือนภัยพิบัติ หรือจัดสร้างแอปพลิเคชันที่ใช้ในการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน และพายุ เพื่อใช้ในการเตือนภัย และเข้าถึงประชาชนได้อย่างทันทั่วทั้งมากขึ้น

2.แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการป้องกันอุทกภัย พบว่า หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรวางแผนทำงานกันก่อนดำเนินการ เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่ และให้ทุกหน่วยงานเข้ามารับรู้ เข้าใจถึงสิ่งที่ตนต้องทำ และหน่วยงานที่ประสานงานกันทำหน้าที่อะไรบ้าง ไม่เกินกว่าหน้าที่ และไม่ทำให้การเข้าไปดำเนินการ ลอกคลอง หรือสร้างคันกันน้ำ ควรมีแบ่งหน้าที่ตามความถนัด และความเชี่ยวชาญไม่ตัดสินใจด้วยตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ ควรร่วมกันตัดสินใจ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจให้ เพื่อความปลอดภัย

3. แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการบรรเทาอุทกภัย พบว่า หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรทราบถึงแผนงานร่วมกัน ทราบถึงสิ่งที่ต้องทำ โดยการประสานหน่วยงานที่สำคัญ และเชี่ยวชาญก่อน เช่น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ต้องใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินอาการ การเดินสายไฟ ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น

4. แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยร่วมกันเจ้าหน้าที่ โดยอาจให้ความรู้ในการกู้ชีพ วิธีเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ หรือการรับฟังแผนการเผชิญอุทกภัยจากทางเจ้าหน้าที่ และต้องสามารถเข้าใจถึงการทำงานอย่างบูรณาการ โดยการประสานงานและทำงานร่วมกับทุกหน่วยงานตามแผนที่วางและกำหนดไว้ร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความผิดพลาด ลดเวลา ป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ลดความซับซ้อน และเพิ่มความง่ายต่อการจัดทีมและจัดการกำลังคนตามแผนงานของผู้เชี่ยวชาญ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์กร อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จากการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1) สภาพปัญหาของการป้องกันอุทกภัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองค์กร อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พื้นที่ตำบลองค์กร อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในพื้นที่ราบ และมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญ มีขนาดใหญ่ และใกล้กับเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งต้องรองรับน้ำปริมาณมาก หากคันกันน้ำ หรือน้ำจากเขื่อนล้นเอ่อ ระบายไม่ทันจะก่อให้เกิดอุทกภัย ส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การบริหารจัดการพื้นที่เป็นเพียงการสร้างคันกันน้ำ การขุดลอกคลองบางแห่ง ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเฝ้าติดตามข่าวสาร แต่ยังพบว่าการร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนจะช่วยให้การดำเนินการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการเกิดขึ้นได้ง่าย และมีประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาดได้มาก นอกจากนี้ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกสรุปได้ว่า

ด้านการเฝ้าระวังอุทกภัย พบว่า การดำเนินการเฝ้าระวังอุทกภัยมีการสังเกตการณ์สถานการณ์น้ำในพื้นที่ การติดตามข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยา ชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประกาศจากผู้นำชุมชน รวมถึงการเตือนภัยเพื่อเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ยังพบว่ามีประชาชนบางส่วนที่จำเป็นต้องออกไปนอกพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพของตน จึงทำให้ไม่มีการเตรียมตัวได้ทันทั่วถึง และบางส่วนก็ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม อาจเป็นเพราะพวกเขาเห็นว่าการพยากรณ์ไม่แน่นอนว่าจะทำให้เกิดเหตุการณ์อุทกภัยได้ ขาดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน และพายุจากรัฐบาลที่มีความน่าเชื่อถือ และแม่นยำที่จะใช้เป็นประโยชน์ในการเตือนภัยประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของแพรชมพู ประเสริฐศรี (2566) ที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารในการดูแลและการใช้น้ำจากประชาชนไม่มีการบอกกล่าวเป็นทางการจากหน่วยงานภาครัฐอย่างชัดเจน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือภาครัฐไม่ได้มีการประกาศในเรื่องของการดูแลรักษาแหล่งน้ำให้กับประชาชนในชุมชนได้ทราบสำหรับแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการแม่น้ำยมด้านการบริหารจัดการแม่น้ำยมจะมาจากวิทยุเสียงตามสาย และหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน กำนันสมาชิก อบต. เพื่อนบ้าน ฯลฯ

ด้านการป้องกันอุทกภัย พบว่า การประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมการปกครอง กรมชลประทาน กรมอุตุนิยมวิทยา มูลนิธิต่างๆ กระทรวงสาธารณสุข กองทัพบก และประชาชน ยังไม่มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ ยังเป็นเพียงการเข้ามา และดำเนินการในส่วนของตัวเอง ไม่มีการบูรณาการแผนงานร่วมกัน ไม่มีการสื่อสารถึงวิธีที่จะปฏิบัติ วิธีการแก้ไขปัญหา ตลอดจนงบประมาณที่ไม่เพียงพอ อีกทั้งยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการดำเนินการ ทำให้การป้องกัน

อุทกภัยมีประสิทธิผลลดลง โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเรื่องฤทธิ์ ประเทียบอินทร์ (2564) ที่พบว่า เทศบาลตำบลบ้านกลางได้ดำเนินการลดความเสี่ยงภัยด้วยการประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัย โดยการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลที่ใช้สำหรับการจัดการความเสี่ยงในพื้นที่แต่ละระดับและนำผลที่ได้มา วางแผนปฏิบัติการลดผลกระทบในทางลบจากอุทกภัยให้ลดลง โดยมีมาตรการด้านสิ่งก่อสร้าง คือ สร้างเขื่อน กั้นน้ำในบริเวณที่มีความเสี่ยงสูง วางระบบระบายน้ำและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งาน ส่วนมาตรการที่ไม่ใช่โครงสร้างมีการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการรณรงค์ให้รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งน้ำมีการจัดเตรียมทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาอุทกภัย โดยมีการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน มีการเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมรับมือเมื่อเกิดภัย

ด้านการบรรเทาอุทกภัย พบว่า การเข้าช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้ประสบภัยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการป้องกัน และการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยก็พบปัญหาว่า สิ่งของที่บรรจุในถุงยังชีพไม่มีคุณภาพ และไม่สามารถใช้งานได้จริง อีกทั้งปัญหาความยุ่งยากในการบริหารผู้คนที่พยายามเข้ามาให้ความช่วยเหลือจำนวนมาก จนทำให้การดำเนินการการบรรเทาอุทกภัยมีความซ้ำซ้อนกัน และประสานงานได้ยากลำบาก ดังนั้นการจัดการการบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ โดยการประสานงานวางแผนการดำเนินการร่วมกัน การร่วมกันตัดสินใจ ตลอดจนร่วมมือกันระดมความคิด จะช่วยให้การดำเนินการบรรเทาอุทกภัยเป็นไปอย่างเป็นระบบ และการจัดสรรทรัพยากรสามารถทำได้ง่ายขึ้นอีกด้วย โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกัมปนาท วุฒิกุลการ (2560) ที่พบว่า หน่วยงานหลักกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนภูมิภาค เทศบาลท้องถิ่น มีหน้าที่จัดหาของอุปโภคบริโภคหรือถุงยังชีพผ่านระเบียบจัดซื้อของกระทรวงการคลังเพื่อนำส่งมอบให้กับประชาชนผู้ประสบอุทกภัยโดยหน่วยงานเสริมอย่างกองทัพเป็นผู้สนับสนุนด้านทรัพยากร เช่นการขุดเขยสะภาวะขาดแคลนของบุคลากรในท้องถิ่น การบริหารจัดการเครือข่ายการส่งมอบให้ความช่วยเหลือของอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบอุทกภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินมีการประสานงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นแกนกลางการประสาน ผ่านการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับส่วนบริหารหน่วยงานเสริมอย่างกองทัพ โดยจากการทำงานผสมความร่วมมือกันทุกภาคส่วน

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยอยู่ในระดับที่ดี โดยส่วนใหญ่ประชาชนจะช่วยสนับสนุนเป็นกำลังให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แต่ยังพบว่าประชาชนบางส่วนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการกู้ชีพ การเคลื่อนย้าย การอพยพ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเข้าไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความประมาท และชะล่าใจที่จะเข้าไปยังพื้นที่อุทกภัย โดยไม่สนใจเรื่องแผนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งไม่มีการประสานงานกันระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ โดยมักจะตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ สร้างความลำบากในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เกิดการบาดเจ็บ อุบัติเหตุ ไปจนถึงเสียชีวิต โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรา บุญมี (2561) ที่พบว่าจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีการให้ข้อเสนอแนะการป้องกันและบรรเทาความรุนแรงจากอุทกภัย เพื่อเป็น

แนวทางในการประกอบการวางแผนการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ประชาชนตลอดจนสามารถนำไปพัฒนาเป็นนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อสร้างความปลอดภัย ให้แก่ประชาชน ดังนี้ 1) การเตรียมการรับมือกับน้ำท่วมล่วงหน้าโดยไม่ต้องรอให้เกิดเหตุ เช่น การแจกทรายและกระสอบควรดำเนินการโดยเร่งโดยไม่ต้องรอให้น้ำท่วมก่อนถึงจะดำเนินการ ซึ่งไม่ทันการณ์และเกิดขาดแคลนเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมขึ้น 2) มีการวางแผนงานการระดมความคิดเห็นจากประชาชนหรือการศึกษาดูงานในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4) ลงมือปฏิบัติโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเหตุอุทกภัยก่อนฤดูฝน เช่น การสร้างคันกันตลิ่งพัง การซ่อมแซมเหมืองฝาย การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น 5) ควรมีโครงการก่อสร้างที่สามารถป้องกันการพังทลายของตลิ่งลำน้ำได้ และ 6) หากไม่สามารถแก้ปัญหา น้ำท่วมได้ควรจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบ น้ำท่วมกัดเซาะที่ดิน

2) แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันอุทกภัยเชิงบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลอรัญ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการเฝ้าระวัง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยควรประสานงานกับทุกหน่วยงาน โดยการปรึกษาหารือ วางแผนงานการเฝ้าระวัง วางกรอบวัตถุประสงค์ร่วมกัน ระดมความคิดเห็นในการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเตือนภัยพิบัติ หรือจัดสร้างแอปพลิเคชันที่ใช้ในการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน และพายุ เพื่อใช้ในการเตือนภัย และเข้าถึงประชาชนได้อย่างทันทั่วทั้งมากขึ้น ด้านการป้องกันหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรวางแผนงานร่วมกันก่อนดำเนินการ เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่ และให้ทุกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม เข้าใจถึงสิ่งที่ตนต้องทำ และหน่วยงานที่ประสานงานกันทำหน้าที่อะไรบ้าง ไม่เกินกว่าหน้าที่ และไม่ทำให้การเข้าไปดำเนินการลอกคลอง หรือสร้างคันกันน้ำ ควรมีแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและความเชี่ยวชาญไม่ตัดสินใจด้วยตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ ควรร่วมกันตัดสินใจ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจให้ เพื่อความปลอดภัย ด้านการบรรเทาอุทกภัย หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรทราบถึงแผนงานร่วมกัน ทราบถึงสิ่งที่ต้องทำ โดยการประสานหน่วยงานที่สำคัญ และผู้เชี่ยวชาญก่อน เช่น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ต้องใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินอาการ การเดินสายไฟ ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยร่วมกันเจ้าหน้าที่ โดยอาจให้ความรู้ในการกู้ชีพ วิธีเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ หรือการรับฟังแผนการเผชิญเหตุจากทางเจ้าหน้าที่ และต้องสามารถเข้าใจถึงการทำงานอย่างบูรณาการ โดยการประสานงานและทำงานร่วมกับทุกหน่วยงานตามแผนที่วางและกำหนดไว้ร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความผิดพลาด ลดเวลา ป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน ลดความซับซ้อน และเพิ่มความง่ายต่อการจัดทีมและจัดการกำลังคนตามแผนงานของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การดำเนินการเฝ้าระวังอุทกภัยมีการสังเกตการณ์สถานการณ์น้ำในพื้นที่การติดตามข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการประกาศจากผู้นำชุมชนรวมถึงการเตือนภัยเพื่อเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้
2. ประเด็นการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ ด้านการป้องกันอุทกภัย พบว่ามีการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ และประชาชนโดยมีการติดตั้งประตูระบายน้ำ มีการทำผนังกันน้ำ กำแพงกันน้ำ ชุดลอกคูคลองรวมไปถึงการเตรียมทราบและกระสอบทราย
3. ประเด็นการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ ด้านการบรรเทาอุทกภัย พบว่า การเข้าช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้ประสบภัยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยโดยตรง
4. ประเด็นการป้องกันอุทกภัยแบบเชิงบูรณาการ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยอยู่ในระดับที่ดี

ข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาโดยใช้วิธีเชิงปริมาณ โดยใช้การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงครอบคลุมการดำเนินการมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัมปนาท วุฒิกุลกำจร. (2560). *การบริหารจัดการและส่งเสริมความช่วยเหลือของอุปโภคบริโภคใน*

สถานการณ์ฉุกเฉินแก่ผู้ประสบภัย. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย. บริษัท เวิร์ค พรีนติ้ง จำกัด.*

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ :*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.*

- ไททัศน์ มาลา วิไลลักษณ์ เรื่องสม และวลัยพร ชินศร. (2561). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการปัญหาอุทกภัย:วิเคราะห์แผนการบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 8 (1), 209-228.
- ทศพล อัครพงษ์ไพบุลย์ เพ็ญศรี ฉิรินัง อรุณ รักธรรม และสมพร เพ็ญจันทร์ (2564). การจัดการภัยพิบัติเชิงบูรณาการ: วิเคราะห์บทบาท กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย. *Journal of Politics and Governance*, 11(3), 87-98.
- พัชรา บุญมี. (2561). การปรับตัวของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในเขตตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แพรมพู ประเสริฐศรี. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำยม กรณีศึกษาตำบลวังจิก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร. *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53*, 1322-1331. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เรืองฤทธิ์ ประเทียอินทร์. (2564). การบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย*, 4 (1), 1-15.
- ศูนย์เชื่อมโยงความรู้และการวิจัยนวัตกรรมด้านภัยพิบัติ. (2565). *สถานการณ์และแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.cusri.chula.ac.th/wp-content/uploads/2019/09/%E0%B8%AAB8%B4.pdf>
- สุกัญญา แสงกล้า ชลธิชา พลมะศรี และวรรณธร วรวิรรณ. (2564). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบึงเกลือ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 5(2), 36 – 37.
- เสรี สุภราทิพย์. (2562). *ส่องวิกฤต-มาตรการรับมือภัยแล้ง “เอลนีโญ” ระหว่างรัฐบาลใหม่*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2566, จาก <https://greennews.agency/?p=35314>.
- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. *วารสารมจร บาลีศึกษาศาสตร์โฆสปริทรรศน์*, 7 (3), 56-66.
- สมพร คุณวิจิต. (2561). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยแบบเบ็ดเสร็จ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.